Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ΝΙΚΟΛΑ ΑΙΜΙΛΙΟΥ
της 4ης Μαΐου 2023 [1]

Υπόθεση C-819/21

Staatsanwaltschaft Aachen
παρισταμένου του:
M. D.

[αίτηση του Landgericht Aachen (πλημμελειοδικείου Άαχεν, Γερμανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Απόφαση-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ – Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Στερητική της ελευθερίας ποινή επιβληθείσα σε κράτος μέλος στο οποίο, κατά τη γνώμη του δικαστηρίου του κράτους μέλους εκτέλεσης, το δικαστικό σύστημα δεν εγγυάται πλέον το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη – Δυνατότητα άρνησης εκτέλεσης αλλοδαπής απόφασης»

I. Εισαγωγή

1. Ο M. D. είναι Πολωνός υπήκοος που καταδικάστηκε από το Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (πλημμελειοδικείο Szczecin-Prawobrzeże, Πολωνία) σε στερητική της ελευθερίας ποινή έξι μηνών. Η αρχική αναστολή αυτής της ποινής ανακλήθηκε στη συνέχεια από το ίδιο δικαστήριο και, για την εκτέλεση της εν λόγω ποινής, το Sąd Sąd Okręgowy w Szczecinie (περιφερειακό δικαστήριο Szczecin, Πολωνία) εξέδωσε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (στο εξής: ΕΕΣ) βάσει του οποίου ο M. D. συνελήφθη στη Γερμανία. Ωστόσο, η εκτέλεση αυτού του ΕΕΣ απορρίφθηκε από τις γερμανικές αρχές επειδή ο M. D. είχε τη συνήθη διαμονή στη Γερμανία. Ως εκ τούτου, το αρμόδιο πολωνικό δικαστήριο ζήτησε από τις γερμανικές αρχές να εκτελέσουν την ποινή που επιβλήθηκε στον M. D. σύμφωνα με το καθεστώς που θεσπίστηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ [2].

2. Το Landgericht Aachen (πλημμελειοδικείο Άαχεν, Γερμανία), ήτοι το αιτούν δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση, ζητεί να διευκρινιστεί κατά πόσον μπορεί να αρνηθεί ένα τέτοιο αίτημα, δεδομένης της κατάστασης που προέκυψε από τις αμφιλεγόμενες δικαστικές μεταρρυθμίσεις στην Πολωνία, οι οποίες οδήγησαν στην έκδοση πλειόνων αποφάσεων του Δικαστηρίου. Λόγω της κατάστασης αυτής το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει κατά πόσον το δικαίωμα του M. D. σε

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

[2] Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ποινικές αποφάσεις οι οποίες επιβάλλουν ποινές στερητικές της ελευθερίας ή μέτρα στερητικά της ελευθερίας, για το σκοπό της εκτέλεσής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2008, L 327, σ. 27), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24) (στο εξής: απόφαση-πλαίσιο 2008/909).

δίκαιη δίκη μπορεί να θεωρηθεί ότι διασφαλίζεται σε ένα πλαίσιο στο οποίο γενικευμένες πλημμέλειες επηρεάζουν, σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, το κράτος δικαίου και την απαίτηση περί ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας του εν λόγω κράτους μέλους.

3. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ειδικότερα ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής, στο καθεστώς αμοιβαίας αναγνώρισης που θεσπίστηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2008/909, της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με την απόφαση-πλαίσιο για το ΕΕΣ[3], σύμφωνα με την οποία η εκτέλεση ενός τέτοιου εντάλματος μπορεί κατ' εξαίρεση να απορριφθεί, πέραν των λόγων που προβλέπονται ρητά σε αυτή, σε περιπτώσεις στις οποίες, κατόπιν εξετάσεως σε δύο στάδια (η φύση της οποίας θα διευκρινισθεί και συζητηθεί στις παρούσες προτάσεις), προκύπτει ότι η εν λόγω εκτέλεση θα οδηγούσε σε πραγματικό κίνδυνο προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης)[4]. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστούν οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες πρέπει να διεξαχθεί η εν λόγω εξέταση και το κατάλληλο χρονικό σημείο με βάση το οποίο πρέπει να διεξαχθεί.

II. Το νομικό πλαίσιο

4. Το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, του Χάρτη ορίζει ότι «κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως».

5. Το άρθρο 3, παράγραφος 4, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 ορίζει ότι αυτή «δεν έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της υποχρέωσης σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των βασικών νομικών αρχών που κατοχυρώνονται από το άρθρο 6 [ΣΕΕ]».

6. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, της εν λόγω αποφάσεως-πλαισίου παραθέτει τρεις διαφορετικές κατηγορίες κρατών μελών εκτέλεσης στα οποία μπορεί να διαβιβαστεί αίτηση αναγνώρισης απόφασης και εκτέλεσης ποινής. Αυτά είναι: α) το κράτος μέλος της εθνικότητας του καταδίκου στο οποίο ζει· ή β) το κράτος μέλος της εθνικότητας του καταδίκου, προς το οποίο, μολονότι δεν είναι το κράτος μέλος στο οποίο ζει, ο κατάδικος θα μεταχθεί μετά την απαλλαγή του από την εκτέλεση της ποινής δυνάμει διαταγής απέλασης ή απομάκρυνσης που περιλαμβάνεται στην καταδικαστική απόφαση ή σε άλλη δικαστική ή διοικητική απόφαση ή οποιοδήποτε άλλο μέτρο που αποτελεί συνέπεια της καταδικαστικής απόφασης· γ) οποιοδήποτε κράτος μέλος πέραν του κράτους που αναφέρεται στα στοιχεία α′ ή β′, του οποίου η αρμόδια αρχή συναινεί προς τη διαβίβαση της απόφασης και του πιστοποιητικού προς το εν λόγω κράτος μέλος.

7. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, ορίζει ότι «η αρμόδια αρχή του κράτους εκτέλεσης αναγνωρίζει την καταδικαστική απόφαση η οποία διαβιβάζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 και κατά τη διαδικασία του άρθρου 5 και λαμβάνει πάραυτα κάθε απαραίτητο μέτρο για την εκτέλεση της ποινής, εκτός εάν η αρμόδια αρχή αποφασίσει να προβάλει κάποιο από τους λόγους μη αναγνώρισης και εκτέλεσης που προβλέπει το άρθρο 9».

[3] Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ 2002, L 190, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24) (στο εξής: απόφαση-πλαίσιο για το ΕΕΣ).

[4] Βλ., ιδίως, απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) [C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, στο εξής: απόφαση Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος)].

8. Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως λ′, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 απαριθμεί λόγους που επιτρέπουν στην «αρμόδια αρχή του κράτους [μέλους] εκτέλεσης να αρνηθεί να αναγνωρίσει την καταδικαστική απόφαση και να εκτελέσει την ποινή».

III. Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και τα προδικαστικά ερωτήματα

9. Ο M. D. είναι Πολωνός υπήκοος ο οποίος έχει τη συνήθη διαμονή του στη Γερμανία. Στις 7 Αυγούστου 2018, το Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (πλημμελειοδικείο Szczecin-Prawobrzeże) τον καταδίκασε σε στερητική της ελευθερίας ποινή έξι μηνών και ανέστειλε την εκτέλεσή της (στο εξής: αρχική απόφαση). Ο M. D. δεν παρέστη στην επ' ακροατηρίου συζήτηση.

10. Με απόφαση της 16ης Ιουλίου 2019, το δικαστήριο αυτό ανακάλεσε την αναστολή και διέταξε την εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής.

11. Στις 17 Δεκεμβρίου 2020, η Generalstaatsanwaltψschaft Köln (γενική εισαγγελία Κολωνίας, Γερμανία) αποφάσισε να μην εκτελέσει το ΕΕΣ που εκδόθηκε από το Sąd Okręgowy w Szczecinie (περιφερειακό δικαστήριο Szczecin) για τον λόγο ότι ο M. D. είχε τη συνήθη διαμονή του στη Γερμανία και είχε αντιταχθεί στην παράδοσή του στις πολωνικές αρχές[5].

12. Στις 26 Ιανουαρίου 2021, το Sąd Okręgowy w Szczecinie (περιφερειακό δικαστήριο Szczecin) απέστειλε στη Generalstaatsanwaltschaft Berlin (γενική εισαγγελία Βερολίνου, Γερμανία) επικυρωμένο αντίγραφο της αρχικής απόφασης, μαζί με το πιστοποιητικό που προβλέπεται στο άρθρο 4 της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 με σκοπό την εκτέλεση της επιβληθείσας στερητικής της ελευθερίας ποινής. Τα έγγραφα αυτά διαβιβάστηκαν στην κατά τόπον αρμόδια Staatsanwaltschaft Aachen (εισαγγελία Άαχεν, Γερμανία, στο εξής: εισαγγελία Άαχεν).

13. Αφού άκουσε τον M. D. και έκρινε ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις για την εκτέλεση της επίμαχης στερητικής της ελευθερίας ποινής, η εισαγγελία Aachen ζήτησε από το Landgericht Aachen (πλημμελειοδικείο Aachen) να εκτελέσει την αρχική απόφαση, σε συνδυασμό με την απόφαση ανάκλησης της αναστολής εκτέλεσης της ποινής, και να ορίσει στερητική της ελευθερίας ποινή έξι μηνών.

14. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν μπορεί να αρνηθεί την αναγνώριση των επίμαχων δικαστικών αποφάσεων και την εκτέλεση της επιβληθείσας ποινής, δεδομένου ότι, κατά τη γνώμη του, αντικειμενικά, αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως επικαιροποιημένα στοιχεία σχετικά με την κατάσταση της δικαστικής εξουσίας στην Πολωνία δείχνουν ότι υπάρχουν λόγοι να θεωρηθεί ότι οι συνθήκες που επικρατούσαν κατά τη στιγμή της έκδοσης της αρχικής απόφασης και της διάταξης ανάκλησης της αναστολής ήταν (και παραμένουν) ασυμβίβαστες με την αρχή του κράτους δικαίου που κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ και την απαίτηση περί ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας που αποτελεί την ουσία του θεμελιώδους δικαιώματος του M. D. σε δίκαιη δίκη σύμφωνα με το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη.

[5] Η διάταξη περί παραπομπής αναφέρει ότι η απόφαση αυτή στηρίχθηκε στο άρθρο 83b, παράγραφος 2, [σημείο 2,] του Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (νόμου περί διεθνούς δικαστικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις). Συνεπώς, όπως παρατηρεί και η Επιτροπή, φαίνεται ότι η υπό εξέταση περίπτωση εμπίπτει στο άρθρο 4, παράγραφος 6, της απόφασης-πλαισίου. Κατά το εν λόγω άρθρο, η δικαστική αρχή μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση ΕΕΣ που έχει εκδοθεί προς τον σκοπό της εκτέλεσης ποινής στερητικής της ελευθερίας, όταν ο καταζητούμενος διαμένει στο κράτος μέλος εκτέλεσης, είναι υπήκοος ή κάτοικός του και αυτό το κράτος δεσμεύεται να εκτελέσει την ποινή σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο.

15. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο στηρίζεται στην πρόταση της Επιτροπής για τη διαπίστωση της ύπαρξης σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης της αρχής του κράτους δικαίου από τη Δημοκρατία της Πολωνίας[6], σε σχέση με τη νομολογία όσον αφορά την ανεξαρτησία της πολωνικής δικαστικής εξουσίας που διαμορφώθηκε από το Δικαστήριο[7], από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και από τα εθνικά δικαστήρια. Εφιστά επίσης την προσοχή σε διάφορες περιπτώσεις στις οποίες οι πολωνικές αρχές θεώρησαν ότι δεν δεσμεύονται από την υπεροχή του δικαίου της Ένωσης.

16. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landgericht Aachen (πλημμελειοδικείο Άαχεν) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 4, της [αποφάσεως-πλαισίου 2008/909], σε συνδυασμό με το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του [Χάρτη], το δικαστήριο του κράτους μέλους εκτελέσεως το οποίο καλείται να αποφανθεί επί της κηρύξεως της εκτελεστότητας να αρνηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 8 της [αποφάσεως-πλαισίου 2008/909], να αναγνωρίσει την απόφαση άλλου κράτους μέλους και να εκτελέσει την επιβληθείσα με την εν λόγω απόφαση ποινή, εάν υπάρχουν ενδείξεις ότι η κατάσταση που επικρατεί στο εν λόγω κράτος μέλος κατά τον χρόνο εκδόσεως της προς εκτέλεση αποφάσεως ή των μεταγενέστερων αποφάσεων που συνδέονται με αυτήν είναι ασύμβατη με το θεμελιώδες δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, επειδή το ίδιο το δικαστικό σύστημα στο συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν συνάδει πλέον με την αρχή του κράτους δικαίου που κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ;

2) Μπορεί, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 4, της [αποφάσεως-πλαισίου 2008/909], σε συνδυασμό με την αρχή του κράτους δικαίου που κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, το δικαστήριο του κράτους μέλους εκτελέσεως το οποίο καλείται να αποφανθεί επί της κηρύξεως της εκτελεστότητας, να αρνηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 8 της [αποφάσεως-πλαισίου 2008/909], να αναγνωρίσει την απόφαση άλλου κράτους μέλους και να εκτελέσει την επιβληθείσα με την εν λόγω απόφαση ποινή, εάν υπάρχουν ενδείξεις ότι, κατά τον χρόνο της κηρύξεως της εκτελεστότητας, το δικαστικό σύστημα στο συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν συνάδει πλέον με την ανωτέρω αρχή;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Πρέπει, πριν το δικαστήριο αρνηθεί να αναγνωρίσει απόφαση δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους και να εκτελέσει την επιβληθείσα με την εν λόγω απόφαση ποινή, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 4, της [αποφάσεως-πλαισίου 2008/909/ΔΕΥ], σε συνδυασμό με το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του [Χάρτη], λόγω της υπάρξεως ενδείξεων ότι η κατάσταση που επικρατεί στο εν λόγω κράτος μέλος είναι ασύμβατη με το θεμελιώδες δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, επειδή το ίδιο το δικαστικό σύστημα στο συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν συνάδει πλέον με την αρχή του κράτους δικαίου, να εξετάσει σε δεύτερο στάδιο αν η ασύμβατη με το θεμελιώδες δικαίωμα σε δίκαιη δίκη κατάσταση είχε στην επίμαχη διαδικασία συγκεκριμένες δυσμενείς συνέπειες εις βάρος του καταδικασθέντος;

[6] Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για απόφαση του Συμβουλίου για τη διαπίστωση της ύπαρξης σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης του κράτους δικαίου από τη Δημοκρατία της Πολωνίας, COM(2017) 835 final.

[7] Αποφάσεις Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος)·της 5ης Νοεμβρίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία των τακτικών δικαστηρίων) (C-192/18, EU:C:2019:924)· της 19ης Νοεμβρίου 2019, A. K. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανώτατου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982)· της 2ας Μαρτίου 2021, A. B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές) (C-824/18, EU:C:2021:153)· της 15ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών) (C-791/19, EU:C:2021:596)· και της 16ης Νοεμβρίου 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim κ.λπ. (C-748/19 έως C-754/19, EU:C:2021:931), καθώς και εκκρεμής υπόθεση C-204/21, Επιτροπή κατά Πολωνίας.

4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο και/ή στο δεύτερο ερώτημα υπό την έννοια ότι το Δικαστήριο και όχι τα δικαστήρια των κρατών μελών είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί του ζητήματος αν η κατάσταση που επικρατεί σε κράτος μέλος είναι ασύμβατη με το θεμελιώδες δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, επειδή το ίδιο το δικαστικό σύστημα στο συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν συνάδει πλέον με την αρχή του κράτους δικαίου:

Λειτουργούσε, στις 7 Αυγούστου 2018 και/ή στις 16 Ιουλίου 2019, το δικαστικό σύστημα στη Δημοκρατία της Πολωνίας σύμφωνα με την αρχή του κράτους δικαίου που κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ ή συνάδει το εν λόγω σύστημα επί του παρόντος με την ανωτέρω αρχή;»

17. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι Κάτω Χώρες και η Πολωνία, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι ως άνω παρεμβαίνοντας απάντησαν επίσης στην ερώτηση την οποία τους έθεσε το Δικαστήριο.

IV. Ανάλυση

18. Με τα τέσσερα ερωτήματά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί εάν και υπό ποιες συνθήκες μπορεί κατ' εξαίρεση να αρνηθεί να αναγνωρίσει απόφαση που του διαβιβάστηκε σύμφωνα με το καθεστώς που θεσπίστηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2008/909 για την εκτέλεση στερητικής της ελευθερίας ποινής, πέραν των λόγων που προβλέπονται ρητώς για τον σκοπό αυτό στην εν λόγω πράξη, σε περίπτωση που η εφαρμογή του καθεστώτος αυτού θα είχε, κατ' ουσίαν, ως αποτέλεσμα να παραβλεφθεί προηγούμενη προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη. Η προσβολή αυτή απορρέει, κατά την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, από τις γενικευμένες πλημμέλειες που θίγουν την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας του κράτους μέλους έκδοσης, γεγονός το οποίο καθιστά αδύνατη την προσήκουσα προστασία του δικαιώματος αυτού.

19. Θα ξεκινήσω την ανάλυσή μου διατυπώνοντας, καταρχάς, προκαταρκτικές παρατηρήσεις σχετικά με το πλαίσιο και το περιεχόμενο της διάταξης περί παραπομπής (Α). Στη συνέχεια, θα αναλύσω τα προδικαστικά ερωτήματα εξετάζοντας, πρώτον, τον άγραφο λόγο για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ τον οποίο ανέπτυξε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ και στον οποίο στηρίζεται η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που αφορά, συγκεκριμένα, την απόφαση-πλαίσιο 2008/909 (Β). Στη συνέχεια, θα αξιολογήσω εάν και σε ποιον βαθμό ο ανωτέρω άγραφος λόγος μπορεί να μεταφερθεί στην εν λόγω πράξη, η οποία αποτελεί διαφορετικό εργαλείο δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε σχέση με το οποίο το Δικαστήριο εξετάζει για πρώτη φορά το επίμαχο ζήτημα (Γ). Τέλος, θα εξετάσω ποιο είναι το κατάλληλο χρονικό σημείο για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ (Δ).

Α. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις σχετικά με το πλαίσιο και το περιεχόμενο της διάταξης περί παραπομπής

20. Όπως ήδη σημειώθηκε, η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την εφαρμογή της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909. Η πράξη αυτή εμπίπτει στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης που διέπεται από την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης και βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη που πρέπει να έχουν τα κράτη μέλη στα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης των άλλων

κρατών μελών[8]. Εν ολίγοις, η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, απαιτεί από κάθε κράτος μέλος να θεωρεί ότι το δίκαιο της Ένωσης τηρείται από όλα τα άλλα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αυτό εγγυάται[9].

21. Από τις σύντομες αυτές παρατηρήσεις προκύπτει ότι η απόφαση-πλαίσιο 2008/909 διέπεται από τις ίδιες γενικές αρχές, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, οι οποίες διέπουν την απόφαση πλαίσιο για το ΕΕΣ[10].

22. Όπως θα αναλύσω λεπτομερέστερα στη συνέχεια, η εν λόγω απόφαση-πλαίσιο στηρίζεται στην υποχρέωση εκτέλεσης ΕΕΣ με την επιφύλαξη μόνον των περιοριστικώς απαριθμούμενων λόγων άρνησης. Συγχρόνως, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η εκτέλεση ΕΕΣ δεν μπορεί να εκθέτει τον ενδιαφερόμενο σε πραγματικό κίνδυνο προσβολής ορισμένων εκ των θεμελιωδών δικαιωμάτων του τα οποία κατοχυρώνει ο Χάρτης, ούτε, όπως διευκρίνισε μεταγενέστερα, να παραβλέπει ορισμένες παραβιάσεις που έχουν ήδη συντελεστεί. Προκειμένου να αποφευχθούν τέτοιες καταστάσεις, το Δικαστήριο ανέπτυξε έναν πρόσθετο και άγραφο λόγο άρνησης εκτέλεσης ΕΕΣ ο οποίος, ωστόσο, μπορεί να εφαρμοστεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

23. Προκειμένου να προσδιοριστεί εάν συντρέχουν οι εν λόγω περιστάσεις, το Δικαστήριο διαμόρφωσε ένα σύστημα εξέτασης σε δύο στάδια το οποίο πρέπει να εφαρμόζεται από την αντίστοιχη αρμόδια εθνική αρχή. Εν συντομία, το εν λόγω σύστημα εξέτασης απαιτεί να προσδιοριστεί, σε *πρώτο* στάδιο, αν υπάρχουν, στο κράτος μέλος έκδοσης του ΕΕΣ, συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες που ενδέχεται να επηρεάσουν το επίμαχο θεμελιώδες δικαίωμα. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, στο *δεύτερο* στάδιο της εξέτασης απαιτείται να εξακριβωθεί αν, εν ολίγοις, αυτές οι συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες δημιουργούν πραγματικό κίνδυνο προσβολής του επίμαχου θεμελιώδους δικαιώματος ή αν έχουν ήδη καταφανώς θίξει το δικαίωμα αυτό.

24. Αντιλαμβάνομαι ότι η ομοιότητα των αρχών που διέπουν τη δικαστική συνεργασία δυνάμει της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ, αφενός, και της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, αφετέρου, είναι αυτή που ώθησε το αιτούν δικαστήριο να διερευνήσει εάν ο ανωτέρω άγραφος λόγος ισχύει και στο πλαίσιο της εν λόγω αποφάσεως-πλαισίου. Ταυτόχρονα, αντιλαμβάνομαι ότι ορισμένες διαφορές μεταξύ αυτών των πράξεων οδηγούν το αιτούν δικαστήριο να διερευνήσει αν ο λόγος αυτός εφαρμόζεται υπό τους ίδιους όρους.

25. Εκτός από το κύριο και εμμέσως τιθέμενο ζήτημα που αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής του άγραφου λόγου για την κατ 'εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ, ο οποίος αναπτύχθηκε στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την απόφαση-πλαίσιο για το ΕΕΣ, το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει, ρητώς ή σιωπηρώς, τέσσερα συγκεκριμένα ερωτήματα τα οποία έχουν ως εξής:

26. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, πρώτον, αν η εξέταση σε δύο στάδια, η οποία απαιτείται από τον άγραφο λόγο για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης, είναι δυνατόν να περιοριστεί στο πρώτο στάδιο ή αν είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί και το δεύτερο στάδιο και να εξακριβωθεί αν οι διαπιστωθείσες πλημμέλειες σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαστικής

[8] Πρβλ. γνωμοδότηση 2/13 (Προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ) της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (EU:C:2014:2454, σκέψη 191 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[9] Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022 στην υπόθεση Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος) [C-562/21 PPU και C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, σκέψεις 40 και 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία,·στο εξής: απόφαση Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος)].

[10] Στο πλαίσιο της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, πρβλ. αιτιολογική σκέψη 5 αυτής και ανακοίνωση της Επιτροπής – Εγχειρίδιο για τη μεταφορά καταδίκων και ποινών στερητικών της ελευθερίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2019, C 403, σ. 2), παράγραφος 1.2.

εξουσίας του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος επηρέασαν το θεμελιώδες δικαίωμα του M. D. σε δίκαιη δίκη πριν από την άρνηση εκτέλεσης της απόφασης του δικαστηρίου του εν λόγω άλλου κράτους μέλους (τρίτο προδικαστικό ερώτημα σε συνδυασμό με το πρώτο και το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα).

27. Δεύτερον, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης, το αιτούν δικαστήριο έχει αμφιβολίες ως προς το χρονικό σημείο με βάση το οποίο θα πρέπει να διεξαχθεί η εν λόγω εξέταση: ήτοι, αν αυτό ταυτίζεται με το χρονικό σημείο έκδοσης της αρχικής απόφασης που επιβάλλει την ποινή ή με το χρονικό σημείο κατά το οποίο ανακλήθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής (πρώτο προδικαστικό ερώτημα) ή αν αφορά το χρονικό σημείο κατά το οποίο η αρχή εκτέλεσης πρέπει να αποφασίσει σχετικά με την αναγνώριση της απόφασης και την εκτέλεση της ποινής (δεύτερο προδικαστικό ερώτημα).

28. Τέλος, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες αν η εκτίμηση της κατάστασης που επικρατεί όσον αφορά τη δικαστική εξουσία στο κράτος μέλος έκδοσης εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου ή αν αποτελεί ζήτημα «ερμηνείας των Συνθηκών», το οποίο υπάγεται στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου. Στην τελευταία περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το εν λόγω δικαστικό σύστημα ήταν, κατά τις κρίσιμες ημερομηνίες, σύμφωνο με την αρχή του κράτους δικαίου (τέταρτο προδικαστικό ερώτημα).

29. Στις επόμενες ενότητες των παρουσών προτάσεων θα εξετάσω τα ανωτέρω προδικαστικά ερωτήματα, υπενθυμίζοντας, συγχρόνως, πρώτον, το ιστορικό της διαμόρφωσης του άγραφου λόγου για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ, πριν εξετάσω, δεύτερον, τη δυνατότητα και τις προϋποθέσεις εφαρμογής του στην απόφαση-πλαίσιο 2008/909, συμπεριλαμβανομένου, τρίτον, του κατάλληλου χρονικού πλαισίου.

Β. Ο άγραφος λόγος για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ

30. Το Δικαστήριο εισήγαγε τον άγραφο λόγο για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ με την απόφασή του στην υπόθεση Aranyosi και Căldăraru[11], στην οποία η παράδοση των ενδιαφερόμενων προσώπων θεωρήθηκε ότι ενείχε τον κίνδυνο παραβίασης της απόλυτης απαγόρευσης της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης αυτών[12], δεδομένων των συστημικών πλημμελειών σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στο κράτος μέλος έκδοσης.

31. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται καταρχήν να εκτελούν το ΕΕΣ[13], με την επιφύλαξη μόνον των λόγων υποχρεωτικής και προαιρετικής μη εκτέλεσης, οι οποίοι προβλέπονται εξαντλητικώς στα άρθρα 3, 4 και 4α της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ. Στην υπό κρίση περίπτωση δεν συνέτρεχε κανένας από τους λόγους που απαριθμούνται στις εν λόγω διατάξεις. Ωστόσο, το Δικαστήριο έκρινε ότι άρνηση εκτέλεσης ενός ΕΕΣ χωρεί επίσης σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν, *πρώτον*, διαπιστώνονται συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες που ενδέχεται να επηρεάσουν την προστασία ενός σχετικού θεμελιώδους δικαιώματος και όταν, *δεύτερον*, συντρέχουν σοβαροί και αποδεδειγμένοι

[11] Απόφαση της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru (C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, στο εξής: απόφαση Aranyosi και Căldăraru).

[12] Όπως προβλέπεται στο άρθρο 4 του Χάρτη.

[13] Όπως προβλέπεται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ.

λόγοι να θεωρηθεί ότι το πρόσωπο εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί το ΕΕΣ θα διατρέξει, σε περίπτωση παράδοσής του, πραγματικό κίνδυνο προσβολής του επίμαχου θεμελιώδους δικαιώματός του [14].

32. Το Δικαστήριο, με την απόφαση Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος), επιβεβαίωσε την εφαρμογή αυτού του άγραφου λόγου για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης και της εξέτασης σε δύο στάδια στην οποία αυτός βασίζεται, στο πλαίσιο του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη ενώπιον ανεξάρτητου δικαστηρίου, όπως αυτό κατοχυρώνεται στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη. Από την εν λόγω απόφαση προκύπτει ότι η δικαστική αρχή εκτέλεσης έχει τη δυνατότητα να μην εκτελέσει το ΕΕΣ, στην περίπτωση που, *πρώτον*, βάσει αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκεκριμένων και δεόντως επικαιροποιημένων στοιχείων σχετικών με τη λειτουργία της δικαστικής εξουσίας στο κράτος μέλος το οποίο εξέδωσε το ένταλμα, διαπιστώνει την ύπαρξη πραγματικού κινδύνου προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, κινδύνου που συνδέεται με την έλλειψη ανεξαρτησίας των δικαστηρίων του ως άνω κράτους μέλους λόγω συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών, και στην περίπτωση που, *δεύτερον*, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις της υπόθεσης, συντρέχουν σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι να θεωρηθεί ότι, μετά την παράδοσή του στο κράτος μέλος που εξέδωσε το ένταλμα, ο εκζητούμενος θα διατρέξει τέτοιο κίνδυνο [15].

33. Με τις αποφάσεις του στις υποθέσεις Openbaar Ministerie (Ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος) [16] και Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος) [17], το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι όταν το εθνικό δικαστήριο έχει πεισθεί ότι πληρούται η πρώτη προϋπόθεση της εξέτασης σε δύο στάδια, εξακολουθεί να οφείλει να προχωρήσει στο δεύτερο στάδιο και να αξιολογήσει τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης.

34. Περαιτέρω, ενώ η εφαρμογή του άγραφου λόγου για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ αξιολογήθηκε αρχικώς σε συνάρτηση με πραγματικές περιστάσεις που καθιστούσαν σκόπιμο να εξεταστεί μόνον η *ενδεχόμενη* προσβολή του επίμαχου θεμελιώδους δικαιώματος («πραγματικός κίνδυνος»), το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι ο λόγος αυτός άρνησης εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις που περιλαμβάνουν αποδεικτικά στοιχεία για *προγενέστερες* παραβάσεις (σε περίπτωση που το οικείο ΕΕΣ εκδόθηκε για την εκτέλεση στερητικής της ελευθερίας ποινής επιβληθείσας στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας η οποία καταφανώς επηρεάστηκε από τις διαπιστωθείσες συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας του κράτους μέλους έκδοσης) [18].

[14] Απόφαση Aranyosi και Căldăraru (σκέψεις 94 και 104). Βλ., επίσης, αποφάσεις της 25ης Ιουλίου 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Συνθήκες κρατήσεως στην Ουγγαρία) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589), και της 15ης Οκτωβρίου 2019, Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857).

[15] Απόφαση Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) (σκέψεις 61 και 68).

[16] Απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020, Openbaar Ministerie (Ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος) [C-354/20 PPU και C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, ιδίως σκέψεις 60 και 61, στο εξής: απόφαση Openbaar Ministerie (Ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος)].

[17] Απόφαση Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος) (σκέψη 66).

[18] Όπ.π. (σκέψεις 83, 86 και 102). Όπως παρατηρεί η Ολλανδική Κυβέρνηση, η εν λόγω απόφαση εκδόθηκε μετά την έκδοση της διάταξης περί παραπομπής στην υπό κρίση υπόθεση της 30ης Δεκεμβρίου 2021. Βλ., ωστόσο, επίσης απόφαση Openbaar Ministerie (Ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος) (σκέψη 68).

Γ. Ο άγραφος λόγος για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ και η απόφαση-πλαίσιο 2008/909

35. Πριν εξετάσω το κύριο ζήτημα του κατά πόσον ο άγραφος λόγος για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ εφαρμόζεται επίσης κατ' αναλογίαν στην απόφαση-πλαίσιο 2008/909 (2), θα σχολιάσω κατά πόσον αυτή η παράμετρος είναι συναφής με την υπόθεση της κύριας δίκης. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι συναφής μόνον αν το αιτούν δικαστήριο βρίσκεται σε κατάσταση κατά την οποία το νομικό καθεστώς της σχετικής πράξης επιβάλλει την *υποχρέωση* αναγνώρισης της απόφασης και εκτέλεσης της επίμαχης ποινής (1).

1. Επί της ύπαρξης υποχρέωσης αναγνώρισης της απόφασης και εκτέλεσης της ποινής

36. Υπενθυμίζω ότι ο άγραφος λόγος για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ αναπτύχθηκε για να αποτραπεί ο πραγματικός κίνδυνος προσβολής ορισμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων που προστατεύονται από τον Χάρτη (ή για να αποτραπεί η μεταγενέστερη ανοχή μιας τέτοιας προσβολής), ο οποίος, εφόσον διαπιστωθεί τέτοια ανάγκη, οδηγεί σε εξαίρεση από την *υποχρέωση* εκτέλεσης ΕΕΣ.

37. Συνεπώς, για να καταστεί λυσιτελής ο λόγος αυτός στο πλαίσιο της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, πρέπει να διαπιστωθεί ότι η αρχή εκτέλεσης βρίσκεται σε κατάσταση κατά την οποία έχει υποχρέωση να αναγνωρίσει την απόφαση που της έχει διαβιβαστεί και να εκτελέσει την ποινή που επιβλήθηκε με την εν λόγω απόφαση. Ωστόσο, δεν συνεπάγονται τέτοια υποχρέωση όλες οι περιπτώσεις που καλύπτονται από την ως άνω πράξη.

38. Πράγματι, η πράξη αυτή κάνει διάκριση μεταξύ διαφόρων καταστάσεων, ανάλογα με τη σχέση μεταξύ του ενδιαφερομένου που έχει καταδικαστεί και του κράτους μέλους στο οποίο έχει αποσταλεί η αίτηση αναγνώρισης.

39. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, το κράτος μέλος έκδοσης μπορεί να υποβάλει σχετική αίτηση: α) στο κράτος μέλος της εθνικότητας του καταδίκου στο οποίο ζει· ή β) στο κράτος μέλος της εθνικότητας του καταδίκου, προς το οποίο, μολονότι δεν είναι το κράτος μέλος στο οποίο ζει, ο κατάδικος θα μεταχθεί, αφού εκτίσει την ποινή του· ή γ) σε οποιοδήποτε κράτος μέλος του οποίου «η αρμόδια αρχή συναινεί προς τη διαβίβαση της απόφασης και του πιστοποιητικού προς το εν λόγω κράτος μέλος».

40. Με άλλα λόγια, ενώ τα δύο πρώτα σενάρια συνεπάγονται υποχρέωση αναγνώρισης της απόφασης και εκτέλεσης της επίμαχης ποινής, αλλά το τρίτο εξαρτάται από τη χορήγηση ή μη της συναίνεσης [19]. Κατά συνέπεια, το τρίτο αυτό σενάριο δεν συνεπάγεται, αφ' εαυτού, την υποχρέωση ικανοποίησης του σχετικού αιτήματος.

41. Η διάταξη περί παραπομπής περιέχει στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι ο MD είναι υπήκοος του κράτους μέλους έκδοσης και κάτοικος του κράτους εκτέλεσης. Τα εν λόγω στοιχεία φαίνεται να υποδηλώνουν, με την επιφύλαξη της επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, ότι δεν είναι (επίσης) υπήκοος του τελευταίου. Ωστόσο, κατά την άποψή μου, η διαφοροποίηση που καθιερώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 παύει, σε κάθε περίπτωση, να έχει σημασία όταν η αίτηση αναγνώρισης έχει υποβληθεί κατόπιν άρνησης

[19] Όπως διευκρινίζεται επίσης στην ανακοίνωση της Επιτροπής – Εγχειρίδιο για τη μεταφορά καταδίκων και ποινών στερητικών της ελευθερίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2019, C 403, σ. 2, στο εξής: Εγχειρίδιο για τη μεταφορά), παράγραφοι 2.3.4 και 2.5. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 7, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, τα κράτη μέλη μπορούν να παραιτηθούν από την απαίτηση της συναίνεσής τους στις περιπτώσεις που περιγράφονται στην εν λόγω διάταξη.

εκτέλεσης ΕΕΣ κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 6, της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ. Πράγματι, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, όπως επισημάνθηκε, το κράτος μέλος εκτέλεσης μπορεί να αρνηθεί να εκτελέσει ΕΕΣ μόνον εάν δεσμεύεται να εκτελέσει την επίμαχη ποινή [20].

42. Από τη δικογραφία αντιλαμβάνομαι ότι αυτή φαίνεται να είναι η κατάσταση στην κύρια δίκη [21], η οποία αντικατοπτρίζεται γενικά στο άρθρο 25 της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, σύμφωνα με το οποίο «οι διατάξεις της [εν λόγω πράξης] εφαρμόζονται κατ' αναλογία, στο μέτρο που συνάδουν με τις διατάξεις της ανωτέρω απόφασης-πλαίσιο [για το ΕΕΣ], στην εκτέλεση όταν ένα κράτος μέλος αναλαμβάνει να εκτελέσει την ποινή σε περιπτώσεις του άρθρου 4, παράγραφος 6, [της απόφασης-πλαίσιο για το ΕΕΣ]».

43. Κατά τη γνώμη μου, αν το κράτος μέλος εκτέλεσης είχε τη δυνατότητα να αρνηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, την αναγνώριση απόφασης αφού είχε αρνηθεί να εκτελέσει ΕΕΣ βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 6, της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ, το γεγονός αυτό θα οδηγούσε σε κατάσταση ασυμβίβαστη με την τελευταία πράξη [22]. Φρονώ, επομένως, ότι σε περίπτωση που η αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης υποβάλλεται σε αυτό το συγκεκριμένο πλαίσιο, δεν υφίσταται περιθώριο εκτίμησης, ακόμη και αν, υπό άλλες συνθήκες, η συγκεκριμένη περίπτωση θα ενέπιπτε στο σενάριο διακριτικής ευχέρειας που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 [23].

44. Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να εξεταστεί λεπτομερέστερα εάν ο ανωτέρω άγραφος και εξαιρετικός λόγος άρνησης εφαρμόζεται στην ως άνω πράξη και υπό ποιες προϋποθέσεις.

2. Δυνατότητα εφαρμογής στην απόφαση-πλαίσιο 2008/909 του άγραφου λόγου για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ

45. Θα εξετάσω αυτό το ζήτημα υπενθυμίζοντας, πρώτον, την προηγούμενη παρατήρησή μου ότι η απόφαση-πλαίσιο 2008/909, όπως και η απόφαση-πλαίσιο για το ΕΕΣ, αποτελεί πράξη εκδοθείσα στο πλαίσιο του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

46. Δεύτερον, όπως επισημάνθηκε, η εν λόγω απόφαση, όπως και η απόφαση-πλαίσιο για το ΕΕΣ, βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, η οποία πηγάζει από την αμοιβαία εμπιστοσύνη που πρέπει να έχουν τα κράτη μέλη στα νομικά συστήματα των λοιπών κρατών μελών. Αυτή η αμοιβαία εμπιστοσύνη υποχρεώνει τα κράτη μέλη, πλην εξαιρετικών περιστάσεων, να θεωρούν ότι το δίκαιο της Ένωσης και τα θεμελιώδη δικαιώματα που αυτό αναγνωρίζει τηρούνται από όλα τα άλλα κράτη μέλη [24].

[20] Βλ. υποσημείωση 5 των παρουσών προτάσεων. Ο σκοπός της εν λόγω διάταξης της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ είναι ίδιος με εκείνον της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 ο οποίος εκφράζεται στο άρθρο της 3, παράγραφος 1, ήτοι να διευκολύνει την κοινωνική επανένταξη των καταδίκων. Βλ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[21] Βλ. σημείο 11 και υποσημείωση 5 των παρουσών προτάσεων.

[22] Η ως άνω ερμηνεία επιβεβαιώνεται από τη δομή του τυποποιημένου εντύπου που περιλαμβάνεται στο παράρτημα Ι της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, το οποίο πρέπει να διαβιβαστεί στο κράτος μέλος εκτέλεσης μαζί με την απόφαση που πρόκειται να αναγνωριστεί. Στο «τετράγωνο» ζ) αυτού του εντύπου απαιτείται από την αρχή έκδοσης να σημειώσει ποιες από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, όπως περιγράφονται στο σημείο 39 των παρουσών προτάσεων, ισχύουν. Ταυτόχρονα, επισημαίνεται ότι δεν είναι απαραίτητο να συμπληρωθεί το στοιχείο αυτό όταν η αρχή έκδοσης επιβεβαιώνει, με τη συμπλήρωση του τετραγώνου στ), ότι η αίτηση αποτελεί παρακολούθηση της κατάστασης που εμπίπτει στο άρθρο 4, παράγραφος 6, της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ.

[23] Βλ. σημείο 39 των παρουσών προτάσεων.

[24] Βλ. υποσημειώσεις 8 και 9 των παρουσών προτάσεων.

47. Τρίτον, αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, κατά κανόνα, όταν η εν λόγω πράξη επιβάλλει στην αρχή εκτέλεσης υποχρέωση να αναγνωρίσει μια απόφαση και να εκτελέσει μια ποινή, η σχετική αίτηση θα πρέπει να γίνει δεκτή σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 με την επιφύλαξη μόνον των λόγων άρνησης που απαριθμούνται εξαντλητικώς στο άρθρο 9, παράγραφος 1, της εν λόγω πράξης[25]. Αντιλαμβάνομαι ότι κανένας από τους λόγους αυτούς δεν συντρέχει στην υπόθεση της κύριας δίκης[26].

48. Ωστόσο, όπως επισημάνθηκε, η αμοιβαία εμπιστοσύνη δεν ισοδυναμεί με τυφλή εμπιστοσύνη[27]. Το δίκαιο της Ένωσης πρέπει πάντοτε να ερμηνεύεται σύμφωνα με τον Χάρτη, ούτως ώστε να αποφεύγονται καταστάσεις όπου η εφαρμογή του πρώτου οδηγεί σε πραγματικό κίνδυνο προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στον Χάρτη ή, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, όπου η εφαρμογή του παραβλέπει ορισμένες καταστάσεις στις οποίες έχει ήδη διαπιστωθεί τέτοια προσβολή. Η ιδέα αυτή αποτυπώνεται στη ρήτρα «θεμελιωδών δικαιωμάτων» που προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 4, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, η οποία, όπως και το άρθρο 1, παράγραφος 3, της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ, ορίζει ότι δεν έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της υποχρέωσης σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των βασικών νομικών αρχών που κατοχυρώνονται από το άρθρο 6 ΣΕΕ[28].

49. Από τη μνημονευθείσα στην προηγούμενη ενότητα των παρουσών προτάσεων νομολογία του Δικαστηρίου, προκύπτει ότι η εάν η εκτέλεση ΕΕΣ οδηγούσε επίσης στην εκτέλεση μιας ποινής που είχε επιβληθεί ως αποτέλεσμα ποινικής διαδικασίας η οποία επηρεάστηκε από συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας του κράτους μέλους έκδοσης και, για τον λόγο αυτό, επηρέαζε καταφανώς τον χειρισμό της συγκεκριμένης ποινικής υπόθεσης, τούτο θα συνεπαγόταν την ανοχή της προσβολής του δικαιώματος του ενδιαφερομένου σε δίκαιη δίκη[29].

50. Δεδομένου ότι η απόφαση-πλαίσιο 2008/909 και η απόφαση-πλαίσιο για το ΕΕΣ λειτουργούν στην ίδια βάση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και αμοιβαίας αναγνώρισης που μπορεί να οδηγήσει σε αποτελεσματική εκτέλεση στερητικής της ελευθερίας ποινής, εκτιμώ ότι ο άγραφος λόγος που επιτρέπει την κατ' εξαίρεση απόρριψη αιτήματος που υποβάλλεται από την αρμόδια αρχή άλλου κράτους μέλους πρέπει να ισχύει για αμφότερες τις ανωτέρω πράξεις. Πράγματι, η πρακτική εφαρμογή αμφότερων των ως άνω πράξεων μπορεί να οδηγήσει σε μια κατάσταση στην οποία είναι αναγκαίο να αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες που περιγράφονται γενικώς στην προηγούμενη παράγραφο.

[25] Με άλλα λόγια, ενώ η υποχρέωση εκτέλεσης είναι ο κανόνας, η απόφαση μη εκτέλεσης είναι η εξαίρεση. Σχετικά με την απόφαση-πλαίσιο για το ΕΕΣ, βλ., πιο πρόσφατα, απόφαση της 23ης Μαρτίου 2023, LU και PH (Άρση της αναστολής) (C-514/21 και C-515/21, EU:C:2023:235, στο εξής: απόφαση LU και PH, σκέψεις 47 και 77 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[26] Κατά τη γνώμη μου, το γεγονός ότι η δίκη του M.D. διεξήχθη ερήμην του δεν είχε σημασία κατά τον χρόνο λήψης της απόφασης των γερμανικών αρχών να μην εκτελέσουν το ΕΕΣ και δεν έχει σημασία ούτε στην υπό κρίση υπόθεση, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών υπό τις οποίες είναι δυνατόν οι αρχές να αρνηθούν την αναγνώριση μιας απόφασης και την εκτέλεση μιας ποινής σε μια τέτοια περίπτωση σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1 στοιχείο θ', της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909.

[27] Βλ. Lenaerts, K., «La vie après l'avis: exploring the principle of mutual (yes not blind) trust», *Common Market Law Review*, τόμος 54, αριθ. 3, 2017, σ. 805 έως 840, και Mitsilegas, V., «Mutual Recognition and Fundamental Rights in EU Criminal Law», σε Iglesias Sánchez, S., και González Pascual, M., *Fundamental Rights in the EU Area of Freedom, Security and Justice*, Cambridge University Press, 2021, σ. 253 έως 271, ιδίως σ. 270 και 271.

[28] Βλ. αιτιολογική σκέψη 13 της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909.

[29] Πρβλ. αποφάσεις στις υποθέσεις Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος) (σκέψεις 83, 86 και 102) και Openbaar Ministerie (Ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος) (σκέψη 68).

51. Επιπλέον, ορμώμενος από την ομοιότητα των υποκείμενων χαρακτηριστικών αυτών των πράξεων, εκτιμώ ότι ο επίμαχος άγραφος λόγος εφαρμόζεται υπό τις ίδιες προϋποθέσεις, ανεξάρτητα από την πράξη της οποίας γίνεται επίκληση. Τούτο σημαίνει ότι, όπως πρότειναν επίσης η Ολλανδική και η Πολωνική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, η εφαρμογή του λόγου αυτού πρέπει να στηρίζεται στο ίδιο σύστημα εξέτασης σε δύο στάδια που ανέπτυξε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ. Πράγματι, όπως επισήμανε το Δικαστήριο σε αυτό το πλαίσιο, έχω τη γνώμη ότι, ανεξάρτητα από το πόσο σοβαρές μπορεί να είναι οι συστημικές ή οι γενικευμένες πλημμέλειες, μόνη η ύπαρξή τους δεν επηρεάζει κατ' ανάγκη οποιαδήποτε απόφαση ενδέχεται να εκδώσουν τα δικαστήρια του εν λόγω κράτους μέλους σε κάθε συγκεκριμένη υπόθεση [30].

52. Τούτο είναι που καθιστά απαραίτητο το δεύτερο και εξατομικευμένο στάδιο της εξέτασης βάσει της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ και τούτο είναι επίσης που το καθιστά απαραίτητο στο πλαίσιο της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909.

53. Η ανωτέρω διαπίστωση δεν επηρεάζεται, κατά τη γνώμη μου, ούτε από την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση OG και PI (Εισαγγελίες του Lübeck και του Zwickau) [31] ούτε από την απουσία, στην απόφαση-πλαίσιο 2008/909, διάταξης αντίστοιχης με την αιτιολογική σκέψη 10 της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ. Το αιτούν δικαστήριο στηρίζει την εκτίμησή του ότι αρκεί η εφαρμογή του πρώτου σταδίου της εξέτασης στα δύο αυτά στοιχεία.

54. Όσον αφορά, πρώτον, την απόφαση OG και PI (Εισαγγελίες του Lübeck και του Zwickau), το Δικαστήριο εξέθεσε εν συντομία, στην εν λόγω απόφαση, τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί «δικαστική αρχή έκδοσης» κατά την έννοια της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ για να θεωρείται «ανεξάρτητη» και, επομένως, να μπορεί να εκδώσει ΕΕΣ ικανά να παράγουν τα έννομα αποτελέσματα που προβλέπονται συναφώς από το δίκαιο της Ένωσης. Οι εισαγγελίες περί των οποίων επρόκειτο στις συγκεκριμένες υποθέσεις δεν πληρούσαν τις εν λόγω προϋποθέσεις, γεγονός που τους στερούσε την ιδιότητα της «δικαστικής αρχής έκδοσης» κατά την έννοια της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ.

55. Κατόπιν της εν λόγω απόφασης, το Δικαστήριο αντιμετώπισε το ζήτημα κατά πόσον το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε στην υπόθεση αυτή σημαίνει ότι, όταν εντοπίζονται συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες όσον αφορά την ανεξαρτησία δικαστικής εξουσίας, αυτές οι πλημμέλειες συνεπάγονται ότι το σύνολο των δικαιοδοτικών οργάνων του οικείου κράτους μέλους χάνουν την ιδιότητά τους ως «δικαστικής αρχής έκδοσης» και, συνεπώς, στη συνέχεια, η αρχή εκτέλεσης απαλλάσσεται από την ανάγκη διενέργειας του δεύτερου σταδίου της εξέτασης στο οποίο βασίζεται η εφαρμογή του άγραφου λόγου για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ [32].

56. Το Δικαστήριο έδωσε αρνητική απάντηση. Διευκρίνισε ότι το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε με την απόφαση OG και PI (Εισαγγελίες του Lübeck και του Zwickau) δεν στηριζόταν σε συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες του οικείου εθνικού συστήματος, αλλά στο γεγονός ότι, στην εν λόγω υπόθεση, οι εισαγγελίες περί των οποίων επρόκειτο υπάγονταν στην εκτελεστική εξουσία η οποία είχε τη δυνατότητα να δώσει οδηγίες σχετικά με την έκδοση ή μη ΕΕΣ σε συγκεκριμένη περίπτωση [33].

30 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση Openbaar Ministerie (Ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος) (σκέψη 42).

31 Απόφαση της 27ης Μαΐου 2019, OG και PI (Εισαγγελίες του Lübeck και του Zwickau) (C-508/18 και C-82/19 PPU, EU:C:2019:456).

32 Απόφαση Openbaar Ministerie (Ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος) (σκέψη 33).

33 Απόφαση Openbaar Ministerie (Ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος) (σκέψεις 48 και 50).

57. Αντιθέτως, οι καταστάσεις που οδήγησαν στην ανάπτυξη του άγραφου λόγου για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ΕΕΣ αφορούν περίπτωση κατά την οποία ένα ΕΕΣ εκδόθηκε από *δικαστήριο*, του οποίου η δομική ανεξαρτησία από την εκτελεστική εξουσία δεν μπορεί, εκ πρώτης όψεως, να αμφισβητηθεί διότι, ακριβώς, πρόκειται για δικαστήριο και όχι για εισαγγελέα. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η παραδοχή αυτή μπορεί να ελεγχθεί μόνον στην εξαιρετική περίπτωση συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών του δικαστικού συστήματος αυτού καθεαυτό, οι οποίες δημιουργούν αμφιβολίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν στην πραγματικότητα τα δικαστήρια που αποτελούν μέρος αυτού του συστήματος. Ωστόσο, δεδομένου ότι εν λόγω συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες ενδέχεται να έχουν διαφορετικό αντίκτυπο στα διάφορα δικαστήρια του οικείου κράτους, είναι απαραίτητο να αποδειχθεί τόσο η ύπαρξή τους (πρώτο στάδιο) όσο και το ενδεχόμενο να μπορούν να επηρεάσουν ή να έχουν ήδη επηρεάσει τη συγκεκριμένη υπόθεση (δεύτερο στάδιο).

58. Το ίδιο σκεπτικό πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να εφαρμόζεται και στο πλαίσιο της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909. Η εφαρμογή της εν λόγω πράξης στηρίζεται στην αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων που εκδίδονται από τα δικαστήρια των κρατών μελών των οποίων η ανεξαρτησία δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων. Δεδομένου ότι, όπως έχει ήδη διαπιστωθεί, αυτές οι εξαιρετικές περιπτώσεις ενδέχεται να έχουν διαφορετικό αντίκτυπο στα δικαστήρια του οικείου κράτους έκδοσης, πρέπει, πρώτον, να εξεταστούν οι ειδικές συνέπειές τους για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

59. Δεύτερον, και εν αντιθέσει προς όσα διαλαμβάνει το αιτούν δικαστήριο, το συμπέρασμα σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής *αμφότερων* των σταδίων της εξέτασης δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι η απόφαση-πλαίσιο 2008/909 δεν περιέχει διάταξη αντίστοιχη με την αιτιολογική σκέψη 10 της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ. Κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, η εφαρμογή του μηχανισμού του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης «δύναται να ανασταλεί μόνον στην περίπτωση σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από κράτος μέλος των αρχών που διατυπώνονται στο [άρθρο 2 ΣΕΕ]» και σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 7 ΣΕΕ διαδικασία.

60. Είναι αληθές ότι, στην απόφαση Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος), το Δικαστήριο στηρίχθηκε σε αυτήν την αιτιολογική σκέψη για να κρίνει ότι το δεύτερο στάδιο της εξέτασης δεν χρειάζεται να πραγματοποιηθεί εάν το Συμβούλιο αναστείλει την απόφαση-πλαίσιο για το ΕΕΣ όσον αφορά το συγκεκριμένο κράτος μέλος ως αποτέλεσμα της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, ΣΕΕ[34].

61. Ωστόσο, η απουσία διάταξης στην απόφαση-πλαίσιο 2008/909 που να αναφέρεται στην ως άνω διαδικασία δεν σημαίνει ότι η διαδικασία αυτή μπορεί να αντικατασταθεί με απόφαση εθνικού δικαστηρίου.

62. Στο πλαίσιο της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί σαφώς ότι η μη εφαρμογή του δεύτερου σταδίου της εξέτασης θα οδηγούσε σε (απαράδεκτο) γενικευμένο αποκλεισμό της εφαρμογής των αρχών της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και της αμοιβαίας αναγνώρισης στις αποφάσεις που εκδίδονται από τα δικαστήρια του συγκεκριμένου κράτους μέλους[35].

[34] Απόφαση Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος), σκέψεις 70 έως 72.

[35] Πρβλ. απόφαση Openbaar Ministerie (Ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος) (σκέψη 43).

63. Έχω τη γνώμη ότι η ίδια διαπίστωση ισχύει και ως προς την απόφαση-πλαίσιο 2008/909. Όπως επίσης παρατήρησαν καταρχήν η Ολλανδική και η Πολωνική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή, η απουσία ρητής αναφοράς, σε μια τέτοια πράξη του παραγώγου δικαίου, στον μηχανισμό αναστολής που προβλέπεται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, ΣΕΕ δεν μεταβάλλει το γεγονός ότι η *γενική* αναστολή της εφαρμογής της σε συγκεκριμένο κράτος μέλος μπορεί να προκύψει μόνον από αυτόν τον μηχανισμό.

64. Τέλος, όσον αφορά τις αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου σχετικά με το εάν το πρώτο στάδιο της εξέτασης πρέπει να διεξάγεται από τα εθνικά δικαστήρια ή εάν πρόκειται για ζήτημα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που υπάγεται στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, κατανοώ πλήρως τον προβληματισμό του αιτούντος δικαστηρίου όσον αφορά τη σημασία του εν λόγω προσδιορισμού[36]. Ωστόσο, όσον αφορά την πρόταση του αιτούντος δικαστηρίου (όπως αντανακλάται περαιτέρω στη διατύπωση του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος)[37] ότι ο εν λόγω προσδιορισμός πρέπει να γίνει με ομοιόμορφο τρόπο ώστε να αποφευχθεί η ανασφάλεια δικαίου εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επισημαίνω ότι ένας τέτοιος ενιαίος προσδιορισμός μπορεί να προκύψει μόνον από την προαναφερθείσα διαδικασία που βασίζεται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, ΣΕΕ, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή της εφαρμογής της συγκεκριμένης πράξης έναντι του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Ελλείψει τέτοιου προσδιορισμού, η απόφαση-πλαίσιο 2008/909 εξακολουθεί να ισχύει. Κατόπιν τούτου, για τους λόγους που αναφέρθηκαν ανωτέρω, φρονώ ότι η ρήτρα θεμελιωδών δικαιωμάτων του άρθρου 3, παράγραφος 4, παρέχει τη δυνατότητα, αλλά και επιβάλλει την υποχρέωση, στην αρχή εκτέλεσης να αποτρέψει την ανοχή προηγούμενων προσβολών του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη με την κατ' εξαίρεση άρνησή της να αναγνωρίσει μια απόφαση και να εκτελέσει μια ποινή, υπό τις προϋποθέσεις που περιγράφονται ανωτέρω στις παρούσες προτάσεις.

65. Συναφώς, επισημαίνω επίσης ότι, ενώ το ζήτημα του κατά πόσον είναι δυνατή η μεταφορά του άγραφου λόγου για την κατ' εξαίρεση άρνηση εκτέλεσης ενός ΕΕΣ στην απόφαση-πλαίσιο 2008/909, καθώς και των προϋποθέσεων υπό τις οποίες εφαρμόζεται, αποτελεί ζήτημα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης το οποίο μπορεί το Δικαστήριο να συμπεριλάβει στην απάντησή του σε προδικαστικό ερώτημα που του υποβλήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, εντούτοις, ο προσδιορισμός του κατά πόσον η προσφυγή σε αυτόν τον λόγο είναι απαραίτητη σε συγκεκριμένη υπόθεση εξαρτάται από τα πραγματικά περιστατικά της εν λόγω υπόθεσης και αποτελεί ζήτημα εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, που εμπίπτει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου[38]. Αυτό ισχύει όχι μόνον ως προς το δεύτερο στάδιο της εξέτασης που αφορά τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, αλλά και ως προς το πρώτο στάδιο που αφορά τον προσδιορισμό της ύπαρξης γενικευμένων ή συστημικών πλημμελειών αναφορικά, στην υπό κρίση υπόθεση, με τη δικαστική εξουσία του κράτους μέλους

[36] Σημειώνω ότι το τέταρτο ερώτημα υποβάλλεται μόνον επικουρικώς, σε περίπτωση που το Δικαστήριο απαντήσει στο πρώτο και το δεύτερο ερώτημα ότι η αρχή εκτέλεσης δεν μπορεί να απορρίψει αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης με τη (μοναδική) αναφορά στην ύπαρξη των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών. Όπως διευκρίνισα ανωτέρω, μολονότι αυτός ο προσδιορισμός δεν *επαρκεί*, διότι η αρχή αυτή πρέπει επίσης να διεξαγάγει το δεύτερο στάδιο της εξέτασης, εντούτοις, παραμένει *αναγκαίος*. Πράγματι, μόνον μια πλήρης (σε δύο στάδια) εξέταση μπορεί, ανάλογα με το αποτέλεσμά της, να οδηγήσει στην άρνηση εκτέλεσης και επιβολής. Υπό τις συνθήκες αυτές, το ζήτημα του ποιος θα πρέπει να διεξάγει το πρώτο στάδιο αποτελεί μία από τις προϋποθέσεις εφαρμογής του επίμαχου άγραφου λόγου στην υπό κρίση υπόθεση, που πρέπει να εξεταστεί.

[37] Επισημαίνω ότι το τέταρτο ερώτημα υποβάλλεται επικουρικώς και μόνο, για την περίπτωση που το Δικαστήριο απαντήσει στο πρώτο και το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα ότι η αρχή εκτέλεσης δεν δύναται να αρνηθεί την αναγνώριση και την εκτέλεση αιτήματος επικαλούμενη (απλώς) την ύπαρξη των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών (διότι, όπως αντιλαμβάνομαι το σκεπτικό του αιτούντος δικαστηρίου, η εκτίμηση αυτή δεν εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, αλλά μάλλον στο Δικαστήριο).

[38] Βλ. απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim κ.λπ. (C-748/19 έως C-754/19, EU:C:2021:931, σκέψη 75 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), και, πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, Consorzio Italian Management και Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

έκδοσης. Σύμφωνα με αυτή την αρχική παραδοχή, η μνημονευόμενη στις παρούσες προτάσεις νομολογία σχετικά με την απόφαση-πλαίσιο για το ΕΕΣ παρέχει στον εθνικό δικαστή καθοδήγηση όσον αφορά τους παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον σκοπό αυτό [39].

66. Κατόπιν της ανωτέρω ανάλυσης, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 3, παράγραφος 4, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 έχει την έννοια ότι, σε περιπτώσεις στις οποίες η επίμαχη πράξη υποχρεώνει την αρχή εκτέλεσης να αναγνωρίσει μια απόφαση και να εκτελέσει μια ποινή, και όπου, *πρώτον*, η εν λόγω αρχή έχει στοιχεία για συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας στο κράτος μέλος έκδοσης, μπορεί να αρνηθεί την αναγνώριση και εκτέλεση μόνον εάν, *δεύτερον*, καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, υπό τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπόθεσης, συντρέχουν σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι να θεωρηθεί ότι, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, των σχετικών πληροφοριών που παρέσχε ο καταδικασθείς σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της ποινικής του υπόθεσης, υπήρξε προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος του εν λόγω προσώπου σε δίκαιη δίκη, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη.

Δ. Το κρίσιμο χρονικό πλαίσιο αναφοράς

67. Απομένει να διευκρινιστεί ποιο είναι το κρίσιμο χρονικό σημείο βάσει του οποίου θα πρέπει να εξεταστεί η εφαρμογή του προαναφερθέντος άγραφου λόγου και να πραγματοποιηθεί η επίδικη, εν προκειμένω, εξέταση σε δύο στάδια.

68. Υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης της κύριας δίκης, το ζήτημα που τίθεται συγκεκριμένα είναι αν το εν λόγω χρονικό σημείο είναι, *πρώτον*, εκείνο της έκδοσης της αρχικής απόφασης με την οποία επιβλήθηκε στερητική της ελευθερίας ποινή στον M. D. ή αν θα μπορούσε επίσης να είναι, *δεύτερον*, το χρονικό σημείο της ανάκλησης της αναστολής εκτέλεσης της ποινής αυτής ή, ακόμη, αν αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, τρίτον, το χρονικό σημείο κατά το οποίο το αιτούν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί της αίτησης εκτέλεσης της επίμαχης ποινής.

69. Επισημαίνω ότι το *πρώτο* χρονικό σημείο που προσδιόρισε το αιτούν δικαστήριο δεν δημιουργεί ιδιαίτερη ανησυχία. Αντιλαμβάνομαι ότι, εκείνη τη χρονική στιγμή, η επίμαχη στερητική της ελευθερίας ποινή επιβλήθηκε στον M. D. μετά από δίκη στην οποία διαπιστώθηκε η ενοχή του M. D. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να προσφέρουν σαφώς τις κατάλληλες δικονομικές εγγυήσεις, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, το οποίο αποτελεί αντικείμενο της κύριας δίκης. Ως εκ τούτου, όπως διατείνονται επίσης η Επιτροπή και η Πολωνική Κυβέρνηση, η εφαρμογή του άγραφου λόγου που εξέτασε το αιτούν δικαστήριο πρέπει λογικά να αναφέρεται στην κατάσταση που επικρατούσε στο κράτος έκδοσης κατά το χρονικό σημείο της διεξαγωγής της εν λόγω διαδικασίας προκειμένου να καθοριστεί εάν αυτή διεξήχθη σε πλαίσιο συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών που επηρεάζουν την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας του κράτους μέλους έκδοσης και, επιπλέον, κατά πόσον, αυτές οι πλημμέλειες καταφανώς έθιξαν το θεμελιώδες δικαίωμα του M. D. σε δίκαιη δίκη.

[39] Βλ., για παράδειγμα, απόφαση Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος) (σκέψεις 78 έως 80 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία) (στο πλαίσιο της ειδικής εγγύησης δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως).

70. Εάν το εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι η εξέταση σε δύο στάδια οδηγεί σε καταφατική απάντηση, φρονώ ότι, όπως διατείνεται και η Επιτροπή, η εξέταση τυχόν μεταγενέστερων αποφάσεων που εκδόθηκαν μετά την αρχική απόφαση καθίσταται άνευ αντικειμένου, διότι η δυνατότητα αναγνώρισης και εκτέλεσης αυτών των αποφάσεων εξαρτάται από τη δυνατότητα αναγνώρισης και εκτέλεσης της αρχικής απόφασης.

71. Εάν, ωστόσο, η αξιολόγηση που διενεργείται σε σχέση με την αρχική απόφαση αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο αναγνώρισης και εκτέλεσής της, ανακύπτει το ζήτημα κατά πόσον ο επίμαχος άγραφος λόγος μπορεί να εφαρμοστεί επίσης σε συνάρτηση με την κατάσταση που επικρατούσε στο κράτος έκδοσης κατά το χρονικό σημείο έκδοσης της διάταξης ανάκλησης (*δεύτερο* χρονικό σημείο που προσδιορίζεται στο σημείο 68 των παρουσών προτάσεων).

72. Επί του ανωτέρω ζητήματος, η Πολωνική Κυβέρνηση και η Επιτροπή έχουν διαφορετικές απόψεις. Ενώ η Επιτροπή θεωρεί ότι το χρονικό αυτό σημείο έχει σημασία (αν και σε επικουρική βάση, όπως εξήγησα στα σημεία 70 και 71 των παρουσών προτάσεων), η Πολωνική Κυβέρνηση υποστηρίζει το αντίθετο.

73. Συμφωνώ, κατ' αρχήν, με την Επιτροπή, μολονότι αυτή η παρατήρηση θα αναλυθεί περαιτέρω στη συνέχεια.

74. Προς στήριξη του επιχειρήματός της ότι το δεύτερο χρονικό σημείο που προσδιορίστηκε ανωτέρω είναι άνευ σημασίας, η Πολωνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διάταξη ανάκλησης δεν πληροί τον ορισμό της «καταδικαστικής απόφασης» κατά την έννοια του άρθρου 1, σημείο α', της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 και, συνεπώς, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω πράξης.

75. Συναφώς, είναι αληθές ότι η απόφαση-πλαίσιο 2008/909 εφαρμόζεται, σύμφωνα με το άρθρο της 3, παράγραφος 3, «μόνο στην αναγνώριση καταδικαστικών αποφάσεων και την εκτέλεση ποινών κατά την έννοια της [της εν λόγω απόφασης-πλαισίου]». Το άρθρο 1 αυτής ορίζει στο σημείο α' ως «καταδικαστική απόφαση» την «αμετάκλητη απόφαση ή διαταγή δικαστηρίου του κράτους [μέλους] έκδοσης, με την οποία επιβάλλεται ποινή κατά φυσικού προσώπου». Είναι ομοίως αληθές ότι η επίμαχη ποινή επιβλήθηκε στον M. D. με την αρχική απόφαση, ενώ η μεταγενέστερη διάταξη «απλώς» ανακάλεσε την αρχική αναστολή της εκτέλεσής της.

76. Ωστόσο, η ως άνω παρατήρηση δεν σημαίνει, κατά τη γνώμη μου, ότι η μεταγενέστερη αυτή διάταξη δεν έχει καμία σημασία για την εφαρμογή της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909.

77. Επισημαίνω, συμφωνώντας με την Επιτροπή, ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, η αρχική καταδικαστική απόφαση θα μπορούσε να ενεργοποιήσει την ειδική εφαρμογή του καθεστώτος αναγνώρισης της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909, μόνον όταν η αρχική αναστολή της εκτέλεσης της ποινής ανακλήθηκε με την επίμαχη διάταξη διότι, πριν από την έκδοσή της, ο M. D. δεν είχε ακόμη την υποχρέωση να αρχίσει να εκτίει την ποινή που του είχε επιβληθεί. Επομένως, αυτή η διάταξη ανάκλησης (σε συνδυασμό με την αρχική απόφαση) είναι που καταρχήν ενεργοποιεί, εφόσον πληρούνται οι ισχύουσες προϋποθέσεις, την υποχρέωση της αρχής εκτέλεσης να εκτελέσει την επιβληθείσα ποινή. Τούτο, κατά τη γνώμη μου, αρκεί για να μην αποκλειστεί, τουλάχιστον σε αυτό το στάδιο της ανάλυσης, η σημασία του δεύτερου χρονικού σημείου που προσδιορίζεται στο σημείο 68 ανωτέρω για τους σκοπούς της εξέτασης του άγραφου λόγου για την κατ' εξαίρεση απόρριψη αιτήσεως που υποβλήθηκε βάσει της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909.

78. Τούτου λεχθέντος, η Πολωνική Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι η εξέταση της κατάστασης που επικρατούσε στο κράτος μέλος έκδοσης κατά το ανωτέρω χρονικό σημείο δεν έχει σημασία, διότι η διάταξη ανάκλησης δεν μετέβαλε ούτε τη φύση ούτε το ύψος της επιβληθείσας ποινής. Τούτο, εν ολίγοις, καθιστά περιττή την εξέταση της κατάστασης. Η Πολωνική Κυβέρνηση διευκρίνισε περαιτέρω ότι οι εφαρμοστέοι εθνικοί κανόνες καθιστούν υποχρεωτική την ανάκληση της αναστολής όταν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο διέπραξε εκ προθέσεως παράβαση κατά τη διάρκεια της αναστολής[40] και ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, το εθνικό δικαστήριο δεν διαθέτει περιθώριο εκτίμησης και πρέπει να ανακαλέσει την αναστολή της ποινής.

79. Επισημαίνω ότι το Δικαστήριο, στην υπόθεση Ardic[41], αποφάνθηκε επί παρόμοιας κατάστασης. Στην εν λόγω υπόθεση, η αναστολή εκτέλεσης της στερητικής της ελευθερίας ποινής ανακλήθηκε διότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση αναστολής. Το πρόσωπο αυτό συμμετείχε στη δίκη η οποία κατέληξε σε έκδοση απόφασης επιβολής στερητικής της ελευθερίας ποινής, αλλά δεν συμμετείχε στη μεταγενέστερη διαδικασία κατά την οποία ανακλήθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο κλήθηκε να αποφανθεί εάν η απουσία του ενδιαφερόμενου προσώπου από τη διαδικασία που οδήγησε στην εν λόγω μεταγενέστερη απόφαση ανάκλησης μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να συνιστά λόγο άρνησης εκτέλεσης ΕΕΣ, σύμφωνα με το άρθρο 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ.

80. Το Δικαστήριο έδωσε αρνητική απάντηση και διευκρίνισε ότι η αυτός ο λόγος άρνησης μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνο σε σχέση με οριστική απόφαση που εκδίδεται κατόπιν διαδικασίας (που διεξήχθη ερήμην του ενδιαφερομένου) επί της ενοχής και, κατά περίπτωση, επί της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Αντιθέτως, ο λόγος αυτός δεν αφορά αποφάσεις σχετικές με την εκτέλεση ή την εφαρμογή της στερητικής της ελευθερίας ποινής, εκτός εάν μεταβάλλουν τη φύση ή το ύψος της εν λόγω ποινής και η αρχή που τις εξέδωσε είχε, συναφώς περιθώριο εκτιμήσεως[42].

81. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η επίμαχη εν προκειμένω διάταξη ανάκλησης δεν μετέβαλε ούτε τη φύση ούτε το ύψος της επιβληθείσας ποινής. Επιπλέον, και υπό την επιφύλαξη της επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, η Πολωνική Κυβέρνηση διευκρίνισε ότι το εθνικό δικαστήριο δεν διέθετε διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την έκδοσή της.

82. Κατά τη γνώμη μου, ωστόσο, από τα στοιχεία αυτά δεν προκύπτει ότι οι περιστάσεις στο κράτος μέλος έκδοσης που οδήγησαν στην ανάκληση καθίστανται κατ' ανάγκην άνευ σημασίας προκειμένου να εξεταστεί αν ο άγραφος λόγος για την κατ' εξαίρεση άρνηση αναγνώρισης απόφασης και εκτέλεσης ποινής μπορεί να ισχύει στην προκειμένη περίπτωση. Ο λόγος για τούτο είναι ότι ο ενδιαφερόμενος μπορεί να παράσχει συγκεκριμένα στοιχεία για να υποδείξει ότι η αποφασιστική περίσταση που οδήγησε στην ανάκληση της αναστολής εκτέλεσης της ποινής ήταν απτή συνέπεια των γενικευμένων ή συστημικών πλημμελειών που αναφέρθηκαν ανωτέρω.

83. Τούτου λεχθέντος, στη διάταξη περί παραπομπής δεν υπάρχουν τέτοια συγκεκριμένα στοιχεία ούτε διευκρινίζεται ακριβώς ποια ήταν η καθοριστική περίσταση που οδήγησε στην έκδοση της επίμαχης διατάξεως ανακλήσεως.

[40] Κατά την Πολωνική Κυβέρνηση, τούτο προκύπτει από το άρθρο 75 του ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (νόμου της 6ης Ιουνίου 1997 περί Ποινικού Κώδικα).

[41] Απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, στο εξής: απόφαση Ardic).

[42] Βλ., επίσης, απόφαση LU και PH (σκέψη 53).

84. Συναφώς, οι λόγοι που οδήγησαν στην απόφαση για την ανάκληση της αναστολής της στερητικής της ελευθερίας ποινής μπορεί να είναι διαφορετικοί και να εξαρτώνται από το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο. Από την εξήγηση που παρέσχε η Πολωνική Κυβέρνηση, όπως παρατίθεται στο σημείο 78 ανωτέρω, αντιλαμβάνομαι ότι η έκδοση διάταξης ανάκλησης, όπως η επίμαχη, αποτελεί αυτόματη συνέπεια της τέλεσης ενός νέου (εκ προθέσεως) αδικήματος.

85. Υπό τις συνθήκες αυτές, εάν αποδειχθεί ότι η ανάκληση της επίμαχης αναστολής ήταν αυτόματη συνέπεια της νέας ποινικής καταδίκης του MD, φρονώ, όπως επίσης υποστηρίζει καταρχήν και η Επιτροπή, ότι οι συνθήκες υπό τις οποίες επήλθε η εν λόγω καταδίκη (και, επομένως, το χρονικό σημείο αυτής της νέας ποινικής καταδίκης) αποκτούν σημασία για την επικουρική εφαρμογή του επίμαχου άγραφου και εξαιρετικού λόγου, στην περίπτωση κατά την οποία τα αποδεικτικά στοιχεία που υποβλήθηκαν ενώπιον της αρχής εκτέλεσης απαιτούν μια τέτοια προσέγγιση.

86. Πράγματι, εάν διαπιστωθεί ότι οι συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες που επηρεάζουν τη δικαστική εξουσία του κράτους μέλους έκδοσης επηρέασαν απτά το δικαίωμα του ενδιαφερόμενου σε δίκαιη δίκη στο πλαίσιο νέας διαδικασίας κατά την οποία κρίθηκε ένοχος για νέο ποινικό αδίκημα, η διαπίστωση αυτή θα έχει κατ' ανάγκην σημασία για την αξιολόγηση της επακόλουθης ανάκλησης για τους σκοπούς του καθεστώτος αναγνώρισης και εκτέλεσης σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο 2008/909. Και τούτο διότι, χωρίς μια τέτοια νέα ποινική καταδίκη, δεν θα είχε χωρήσει ανάκληση της αναστολής εκτέλεσης της ποινής[43].

87. Αντιθέτως, όσον αφορά, τέλος, το *τρίτο χρονικό σημείο* που αναφέρεται στο σημείο 68 ανωτέρω, ήτοι το χρονικό σημείο κατά το οποίο η αρχή εκτέλεσης καλείται να αποφασίσει για την αναγνώριση της απόφασης και την εκτέλεση της ποινής, δεν αντιλαμβάνομαι, όπως η Πολωνική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, ποια σημασία μπορεί να έχει για την εφαρμογή του επίμαχου άγραφου λόγου, δεδομένου ότι η κατάσταση στο κράτος μέλος έκδοσης κατά τη χρονική εκείνη στιγμή δεν μπορεί να επηρεάσει αναδρομικά την ποινική διαδικασία που έχει ήδη ολοκληρωθεί στο εν λόγω κράτος μέλος[44].

88. Κατόπιν της ανωτέρω ανάλυσης, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι, στην περίπτωση που αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης βάσει της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 αφορά απόφαση με την οποία επιβλήθηκε στερητική της ελευθερίας ποινή και της οποίας η εκτέλεση –που αρχικά είχε ανασταλεί– διατάχθηκε στη συνέχεια, χωρίς να μεταβληθεί η φύση ή το ύψος της εν λόγω ποινής, θα πρέπει να εξεταστεί η εφαρμογή του άγραφου λόγου για την κατ' εξαίρεση άρνηση αναγνώρισης απόφασης και εκτέλεσης ποινής, όπως περιγράφεται ανωτέρω στο σημείο 66 των παρουσών προτάσεων, και να πραγματοποιηθεί η εξέταση σε δύο στάδια με βάση το χρονικό σημείο έκδοσης της αρχικής απόφασης για την επιβολή της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Εάν η εξέταση αυτή δεν οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η αναγνώριση και η εκτέλεση πρέπει να απορριφθούν, η ίδια εξέταση πρέπει να διενεργηθεί στην περίπτωση που τα αποδεικτικά στοιχεία ενώπιον της αρχής του κράτους μέλους εκτέλεσης απαιτούν μια τέτοια προσέγγιση, με βάση το χρονικό σημείο κατά το οποίο επήλθε η καθοριστική περίσταση που προκάλεσε την ανάκληση της αναστολής εκτέλεσης της ποινής.

[43] Βλ. επίσης, κατ' αναλογίαν, απόφαση LU και PH (σκέψεις 65 έως 68 και 70), κατά τις οποίες ποινική καταδικαστική απόφαση εκδοθείσα ερήμην και χωρίς την οποία δεν θα είχε ανακληθεί η αναστολή εκτελέσεως της στερητικής της ελευθερίας ποινής για την εκτέλεση της οποίας εκδόθηκε το ΕΕΣ στην περίπτωση αυτή, αποτελεί μέρος της «δίκης που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης», κατά την έννοια του άρθρου 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ.

[44] Προσθέτω ότι, σε αντίθεση με το καθεστώς της αποφάσεως-πλαισίου για το ΕΕΣ, η απόφαση-πλαίσιο 2008/909 δεν περιλαμβάνει τη μεταφορά του καταδίκου *από το κράτος εκτέλεσης στο κράτος έκδοσης, αλλά το αντίθετο* ή δεν περιλαμβάνει καμία μεταφορά όταν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, όπως ο M.D., βρίσκεται ήδη στο κράτος εκτέλεσης.

V. Πρόταση

89. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Landgericht Aachen (πλημμελειοδικείο Άαχεν, Γερμανία) ως εξής:

«Το άρθρο 3, παράγραφος 4, της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ποινικές αποφάσεις οι οποίες επιβάλλουν ποινές στερητικές της ελευθερίας ή μέτρα στερητικά της ελευθερίας, για το σκοπό της εκτέλεσής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση,

έχει την έννοια ότι, σε περιπτώσεις στις οποίες η επίμαχη πράξη υποχρεώνει την αρχή εκτέλεσης να αναγνωρίσει μια απόφαση και να εκτελέσει μια ποινή, και όπου, *πρώτον*, η εν λόγω αρχή έχει στοιχεία για την ύπαρξη συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας στο κράτος μέλος έκδοσης, η αρχή αυτή μπορεί να αρνηθεί την αναγνώριση και εκτέλεση μόνον εάν, *δεύτερον*, καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, συντρέχουν σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι να θεωρηθεί ότι λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, των σχετικών πληροφοριών που παρέσχε ο καταδικασθείς σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της ποινικής του υπόθεσης, υπήρξε προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος του εν λόγω προσώπου σε δίκαιη δίκη, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην περίπτωση που αίτηση αναγνώρισης της αποφάσεως και εκτέλεσης της ποινής βάσει της αποφάσεως-πλαισίου 2008/909 αφορά απόφαση με την οποία επιβλήθηκε στερητική της ελευθερίας ποινή και της οποίας η εκτέλεση –που αρχικά είχε ανασταλεί– διατάχθηκε στη συνέχεια, χωρίς να μεταβληθεί η φύση ή το ύψος της εν λόγω ποινής, θα πρέπει να εξεταστεί η εφαρμογή του άγραφου λόγου για την κατ' εξαίρεση άρνηση αναγνώρισης απόφασης και εκτέλεσης ποινής, όπως επισημαίνεται ανωτέρω, και να πραγματοποιηθεί η εξέταση σε δύο στάδια με βάση το χρονικό σημείο έκδοσης της αρχικής απόφασης για την επιβολή της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Εάν η εξέταση αυτή δεν οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η αναγνώριση και η εκτέλεση πρέπει να απορριφθούν, η ίδια εξέταση πρέπει να διενεργηθεί στην περίπτωση που τα αποδεικτικά στοιχεία ενώπιον της αρχής του κράτους μέλους εκτέλεσης απαιτούν μια τέτοια προσέγγιση, με βάση το χρονικό σημείο κατά το οποίο επήλθε η καθοριστική περίσταση που προκάλεσε την ανάκληση της αναστολής εκτέλεσης της ποινής.»